

VALTIOTIETEELLINEN YHDISTYS
STATSVETENSKAPLIGA FÖRENINGEN
FINNISH POLITICAL SCIENCE ASSOCIATION

14. Pakolaiskriisi, paikallinen turvallisuus ja kansalaislähtöisen politiikan mahdollisuudet

Puheenjohtajat:

Jarmo Rinne, jarmo.rinne@uta.fi

Sirpa Virta, sirpa.virta@uta.fi;

Tiina Rättilä, tiina.rattila@uta.fi

Työryhmän kuvaus: Vuoden 2015 pakolaiskriisi ja Lähi-idästä pohjoiseen suuntautunut kansainvaellus ovat Euroopan lähihistorian yllättävimpiä, poliittis-hallinnollisesti vaikeimpia ja tutkimuksellisesti kiinnostavimpia tapahtumakulkuja, joiden vaikutukset ovat ulottuneet ennen näkemättömällä tavalla myös Suomeen.

Pakolaiskriisin mielenkiintoisimpia seurauksia on ollut ilmiön ympärille kasvanut ruohonjuuritason kansalais- ja asukasaktivismi. Yhtäältä kriisi on laukaissut suomalaisten halun auttaa turvapaikanhakijoiksi rekisteröityneitä pakolaisia ja osallistua eri tavoin heidän kotouttamiseensa. Toisaalta joidenkin ryhmien reaktiot turvapaikanhakijoihin ja vastaanottokeskuksiin ovat olleet jopa vaarallisen kielteisiä, ja äärimmillään toiminta on kärjistynyt suoraksi väkivallaksi tai sillä uhkaamiseksi. Turvallisuus on noussut keskeiseksi puheenaiheeksi ja politikoinnin kohteeksi niin valtakunnallisesti kuin turvapaikanhakijoita vastaanottaneilla paikkakunnillakin.

Tässä työryhmässä huomion kohteena ovat erityisesti pakolaiskriisiä turvallisuuden näkökulmasta lähestyvät diskurssit ja vastadiskurssit sekä näihin kytkeytyvät poliittiset toimijuudet ja aktivismit. Turvallisuutta on perinteisesti lähestytty järjestyksen (versus epäjärjestyksen) ja hallinnan (versus hallitsemattomuuden) kysymyksenä jonka hoitaminen 'kuuluu' väkivallan monopolia ylläpitävän valtiovallan tehtäviin. Pakolaiskriisin yhteydessä valtion rooli turvallisuuden tuottajana ja takaajana on kuitenkin kyseenalaistunut, kun kansalaisjärjestöt ja paikallinen asukasaktivismi ovat ottaneet itselleen näkyvän roolin pakolaistilanteeseen reagoimisessa ja siihen liittyvien ongelmien ratkaisemisessa.

Työryhmässä selvitetään ja pohditaan, a) miten pakolaisuutta määritellään, hallinnoidaan ja politisoidaan erilaisten turvallisuusdiskurssien leikkauspisteessä, sekä b) millaisia mahdollisuuksia ja toisaalta ongelmia liittyy paikallisen turvallisuuden kansalaislähtöiseen tuottamiseen. Työryhmään toivotaan esityksiä, joissa yhdistellään monitieteisesti esimerkiksi järjestyksen, hallinnan, paikan, vallan ja väkivallan, identiteetin, kansalaisuuden ja turvallisuuden käsitteistä ponnistavia teoreettisia tulokulmia erilaisiin empiirisiin tapaus-, media-, retoriikka- ja vuorovaikutusanalyysiin.

Abstraktit:

Kansalaiskysymys kokonaisturvallisuudessa systeemiteorian näkökulmasta

Paperissa pohditaan kansalaiskysymystä kokonaisturvallisuudessa systeemiteorian näkökulmasta. Millä tavoin deliberatiiviset systeemit voisivat rakentaa kansalaiskysymystä osaksi kokonaisturvallisuuden toimijuutta ja toisaalta miten esim. käsitteiden manipulointi toimii pakolaiskriisin kaltaisissa politiikan konfliktiperspektiiveissä maailmankäsitysten muokkaajana (Arendt). Paperi pureutuu varjossa olevien prosessien pohdintaan ja tarttuu näkökulmaan Luhmannin systeemiteoreettisten käsitteiden ja niiden piirtämän näkymän avulla. Turvallisuuspolitiikkojen konfliktiperspektiivi näkyy erilaisten kontingenssien sekoittumisina, myös riskeinä sekä siinä, miten erilaisten ryhmittymien erilaiset aikakäsitykset törmäävät toiminnassa. Ei ehditä odottamaan sitä, että turvallisuus- ym. viranomaiset tarttuvat asiaan, vaan kiiruhdetaan itse toimimaan. Lisäksi kysymys on ennen kaikkea luottamuksesta: Kelpoinen politiikka on legitiimiä, politiikan legitiimiyttä mitataan esimerkiksi sillä, kuinka se oppii ja kehittyy ja miten nopeasti se kykenee reagoimaan ympäristönsä muutoksiin. Onko siis tällainen katupartioissa ym. vaikuttava kansalaispolitiikka epäluottamusvastaus keskuksettoman ja huiputtoman yhteiskunnan ulottuvuuksiin ja kontingensseihin, joissa asiat vain leviävät jostain ja vastuutahoa on yhä vaikeampi osoittaa. Tämä asettaa uusia haasteita politiikkaprosesseille sekä deliberaation vaatimuksille niissä. Kokonaisturvallisuuden politiikkaidea korostaa turvallisuuden tuottamista yhdessä kansalaisten kanssa. Turvallisuuspolitiikan keskustelemattomuus näkyy kuitenkin kansalaisten suuntaan, sosiaalinen media keskustelee. Se myös toimii toiminnan triggerinä ja aiheuttaa ylilyöntejä. Julkinen virallinen keskustelu on ollut tässäkin enemmän reaktiivista, kuin keskustelua luovaa tai ohjaavaa. Missä turvallisuuspolitiikkaa aidosti tällä hetkellä luodaan? Kun merkityksellinen kommunikaatio aiheuttaa systeemeissä toimintaa, millainen keskustelu tässä on merkityksellistä? Miten kommunikaatio rakentaa uusia turvallisuuspolitiikka sekä järjestyksen ideoita?

Minna Branders, Tampereen yliopisto, Johtamiskorkeakoulu, Minna.Liisa.Branders@staff.uta.fi

Paikalliset asukasyhdistykset turvallisuuden tuottajina

Paperissa tarkastellaan ja analysoidaan paikallisen kansalaistoiminnan ja – aktivismin virallisia ja epävirallisia vaikuttamisen ketjuja turvallisuuden tuottamisessa. Analyysi perustuu vuoden 2015 keväällä ja alkukesästä kerättyyn tutkimusaineistoon, johon haastateltiin paikallisia asukasaktiiveja eri puolilla Suomea. Kerätty aineisto ei huomioi loppukesästä/alkusyksystä eskaloitunutta turvapaikanhakijoiden määrän kasvua, joten muuttuneen arkiturvallisuustilanteen tarkastelussa tukeudutaan media-aineistoihin. Analyysin tarkoituksena on tuoda esiin asukasyhdistysten ja -aktiivien keinoja ja mahdollisuuksia lisätä asuinalueensa viihtyisyyttä sekä parantaa koettua turvallisuuden tunnetta. Pienillä teoilla on havaintojemme mukaan suuri vaikutus alueen asukkaiden kokemaan turvallisuuden tunteeseen, samoin kun yhteisöllisyyden ja sosiaalisen pääoman vahvistumiseen. . Pienimuotoinenkin yhdessä tekeminen ja oleminen voi olla hyvinkin vaikuttavaa ja merkittäväksi koettua paikallisella tasolla. Tutkimuksemme keskeinen tavoite on sekä kartoittaa uusia ja toimivia tapoja, keinoja ja kanavia tuottaa asukaslähtöisesti turvallisuutta elinympäristössä että arvioida niitä suhteessa koettuun turvattomuuteen ja sosiaalisen syrjäytymisen uhkiin. Tutkimuksessa analysoimamme asukasaktivismi on leinmallisesti omatoimista vapaaehtoista ja järjestöihin kiinnittymätöntä paikallista tai verkostoitunutta toimintaa, jonka avulla pyritään ratkaisemaan ongelmalliseksi koettuja tilanteita tai ilmiöitä. Toiminnallisena ilmiönä se muistuttaa maailmalla voimistuvaa trendiä, joka näkyy ajallisesti rajallisen ja fokusoidun pop-up – tyyppisenä aktivismina.

Jarmo Rinne, Tampereen yliopisto, jarmo.rinne@uta.fi

Omankädenoikeutta - Vigilantismien nousu ja suosio Suomessa 2010-luvulla

Henkilöä joka ottaa oikeuden omiin käsiinsä kutsutaan vigilantiksi. Sanan etymologia juontaa juurensa espanjankielisestä vartijaa ja vahtia tarkoittavasta sanasta vigilante sekä latinankielisestä sanasta vigilanter. Suomessa viime vuosien aikana kaupunkien kaduille on jalkautunut erilaisia katupartioita jotka omien sanojensa mukaan pyrkivät turvaamaan kaupunkilaisten arkea. Esimerkiksi Oulussa ja Helsingissä äärioikeistolainen Vastarinta on järjestänyt partioita. Kemissä Soldiers of Odin-niminen ryhmittymä jalkautui kaupungin kaduille syksyllä 2015 ja on noussut näkyvästi esille mediassa. Ryhmä on omien nettisivujensa mukaan laajentunut jo kahdellekymmenellekolmelle paikkakunnalle. Samalla ryhmä on jakanut mielipiteitä kansalaisten keskuudessa ja katupartioiden todellisia tarkoituspäriä on kyseenalaistettu laajasti erityisesti niiden ulkomaalaisiin kohdistuvan vihan vuoksi. Esimerkiksi Vastarinta on avoimesti kansallissosialistinen liike ja Soldiers of Odinin perustamisessa ja aktiivisessa toiminnassa mukana oleva kemiläinen johtohahmo on todennut olevansa kansallissosialisti. Soldiers of Odinin perustamisen keskeisimmäksi syyksi ryhmä on ilmoittanut turvapaikanhakijoiden aiheuttaman pelon kemiläisissä. Ryhmä on myös vaatinut islaminuskon harjoittamisen kieltämistä ja maahanmuuttopolitiikan kiristämistä. Katupartioiden tarpeellisuutta on myös perusteltu sillä että poliisien resurssit ovat rajalliset ja virkavalta ei aina ehdi kaikkialle. Lyhyessä ajassa Soldiers of Odin on saanut yli 22 000 seuraajaa Facebookissa. Tänä keväänä aloittamassani väitöskirjassa tutkin omankädenoikeuden harjoittamista 2010-luvun Suomessa. Erityisesti huomioni kohdistuu miten vigilantismi ilmenee 2010-luvun Suomessa ja keihin omankädenoikeus kohdistuu. Lisäksi keskiössä on millaisia mahdollisuuksia sosiaalinen media luo ryhmittymille ja miten poliitikot, virkavalta ja lehdistö suhtautuvat kaduilla partioiviin ryhmiin.

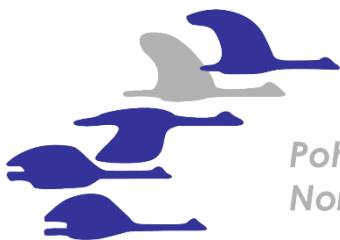
Johan-Eerik Kukko, Lapin yliopisto, johan.kukko@mail.suomi.net

Kansalaisraati turvallisuudesta - Turvallisuuden kontingenssit ja deliberaation mahdollisuudet

Paperissa tarkastellaan lokakuussa 2014 Tampereella Pirkka14 – valmiusharjoituksen yhteydessä toteutetun kansalaisraadın kokemusten ja analyysin perusteella deliberaation ja kansalaislähtöisen politiikan mahdollisuuksia turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Hypoteesina on, että valtiokeskeistä turvallisuutta koskevan kansalaisraadın funktio oli enemmän sekä turvallisuuspolitiikkaa ja viranomaiskäytäntöjä legitimoiva että koulutuksellinen kuin aidosti kansalaislähtöisen politiikan mahdollistaminen. Kansalaisraadın rakentuminen viranomaisten asiantuntijaesityksille ja kansallisen turvallisuuden, varautumisen ja valmiusharjoituksen teemoille rajasi deliberaation mahdollisuuksia. Kysymme, onko aito deliberaatio ja kansalaislähtöinen politiikka edes mahdollista kansallista tai paikallistakaan turvallisuutta koskevissa kysymyksissä? Turvallisuuden kontingenssit (mm. politiikka ja poliittinen, suhde järjestykseen, "toinen", uhka, salaisuus) ja paradoksit (mm. poliittinen paradoksi) tekevät aidon kansalaislähtöisen politiikan lähtökohtaisesti haasteelliseksi. Niiden vuoksi myös sen arviointi, mikä kansalaisosallistuminen ja -aktiivisuus on legitimiä ja mikä mahdollisesti ei-hyväksyttävää, ja kenen tai mistä näkökulmasta, vaatii syvempää analyysiä kansalaisosallistumisen ja turvallisuuden suhteesta.

Sirpa Virta, Tampereen yliopisto, sirpa.virta@uta.fi

Harri Raisio, Vaasan yliopisto, harri.raisio@uva.fi

*Pohjoismaiden hallinnollinen liitto Suomen osasto ry
Nordiska administrativa förbundet Finska avdelningen rf*